

Bib-Hist

Medlemsblad for
Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

12. årgang
2014

Nummer 27

Efteråret er over os og Dansk Bibliotekshistorisk Selskabs er i gang med endnu en god sæson. I dette nummer fortælles kort om julemødet i november, og så er der beretninger og referater fra dels generalforsamlingen i maj, om studieturen til Lolland i juni og besøget i Politikens Oplysning i oktober.

Julemøde, onsdag 26. november 2014, kl. 17
Det Kongelige Bibliotek, Den Sorte Diamant

Krigssamlinger om første verdenskrig 1914-1918

Tilmelding til IVA, receptionen, tlf. 3258 6066, senest torsdag 20. november
Begrænset deltagerantal: 30 personer

Selskabet byder på et glas gløgg

Nationalbibliotekerne i Danmark, Tyskland og Østrig-Ungarn har fra verdenskrigens udbrud i august 1914 systematisk opbyggede samlinger med bøger, pjecer, fotografier, kort mm. om 1. verdenskrig. Det Kongelige Bibliotek arbejder på en guide over samlingerne i biblioteket - en samling som omfatter mindst 15.000 enheder, som indtil nu har ligget i glemmebogen.

På mødet gives et overblik over samlingerne i Det Kongelige Bibliotek og der præsenteres eksempler. Desuden vil samlingerne i Leipzig og Wien bliver belyst.

I forbindelse med mødet vil der være mulighed for at se Det Kongelige Biblioteks udstilling "Ned med våbnene".

Se uddybende om mødet i særligt opslag eller på www.bibliotekshistoriskselskab.dk

Om udstillingen på Det Kongelige Bibliotek
(kilde: <http://www.kb.dk/da/dia/udstillinger/nedmedvaabnene.html>)

Ned med våbnene

Syv danskeres kamp for fred under 1. verdenskrig

4. september 2014 - 31. januar 2015

Gennem syv konkrete og personlige fortællinger belyses dansk neutralitet og krigsmodstand i anledning af 100-året for 1. verdenskrigs udbrud.

Da 1. verdenskrig brød ud i 1914, erklærede Danmark sig neutralt. Under krigen døde en hel generation af unge mænd i skyttegravene. Herhjemme var næsten alle enige om, at krig skulle undgås, men ingen var enige om, hvad der skulle gøres. Skulle mænd tvinges til værnepligt? Skulle vi forsvare landet, hvis det blev angrebet?

De buldrende kanoner vendte op og ned på danskernes verden – neutralitet eller ej – og udstillingen fokuserer med en række personlige eksempler på krigsmodstandens store dilemmaer.

Krigens danske fortællinger

Gennem syv kendte og mindre kendte personer præsenteres udstillingens publikum for de mange forskellige holdninger til krig eller magtanvendelse: Mød forsvarsministeren (P. Munch), forfatteren (Georg Brandes), fredsforkæmperen (Eline Hansen), socialisten (Marie Nielsen), syndikalistens (Andreas Fritzner), soldaten (Christian Campradt) og samaritaneren (Ingeborg Stemann).

Udstillingen går tæt på det enkelte menneske, og gennem dagbøger, breve, film, fotografi og lydoptagelser giver den indblik i deres meninger, tvivl og til tider både radikale og kompromissøgende holdninger til magtanvendelse.

Syv eksempler på krigsmodstand, der også er aktuelle for debatten i dag.

Ordinær generalforsamling - Referat
Onsdag 21. maj 2014, kl. 17-18
Kulturstationen Vanløse

Ca. 25 medlemmer deltog i generalforsamlingen.

Jan Østergaard Bertelsen (JØB) blev foreslået og valgt til dirigent og konstaterede, at generalforsamlingen var indkaldt iht. Selskabets vedtægter.

JØB komplementerede indkaldelsen, som indeholdt både dagsorden og uddrag af vedtægterne vedr. ordinær generalforsamling.

Formanden, Ole Harbo, aflagde beretning for perioden fra sidste generalforsamling til d.d. (29. maj 2013 - 21. maj 2014). Der blev spurgt til, om der var andre tilsvarende foreninger, som vi kunne samarbejde med. Ole Harbo svarede, at vi bl.a. havde samarbejdet med Danmarks Forskningsbiblioteksforening vedr. studieture til udlandet.

Der var ikke flere bemærkninger og beretningen blev taget til efterretning. Beretningen gengives efterfølgende.

Kassereren Johannes Balslev fremlagde regnskabet, som viser et overskud på 18.573,06 kr.

Indtægterne kommer i det væsentlige fra medlemmernes kontingenter. Selskabet har 204 medlemmer og antallet er svagt dalende.

Kassereren påpegede, at medlemmerne er Selskabets ambassadører, og kan på den måde bidrage til at søge flere medlemmer.

Regnskabet blev godkendt med akklamation.

Kassereren foreslog på styrelsens vegne uændret kontingent - og det blev vedtaget: 350 kr. for institutioner, 175 kr. for personlige medlemmer og 125 kr. for pensionister, studerende og ledige.

Formanden Ole Harbo fortalte om planerne for det kommende år:

Umiddelbart efter generalforsamlingen taler chefen for Kulturstationen i Vanløse, Ole Jensen, over emnet: *Bibliotekernes fremtid i fortidens lys.*

14. juni: studietur til Lolland med besøg på Museum Lolland-Falster i Maribo med Maribo biblioteks gamle bogsamling i en udstilling med Oplysningstiden som ramme. Og efterfølgende med besøg på Reventlow-Museet, hvor museumsinspektør Jesper Munk Andersen fortæller og viser rundt i den aktuelle udstilling: *At danne hjertet og forstanden*, en udstilling om C.D.F. Reventlows visioner for skolegang og uddannelse 1775-1827.

25 personer har tilmeldt sig arrangementet.

I efteråret planlægges et arrangement på Politikens Oplysning.

Julemødet søges holdt ultimo november på KVINFO. (*Redaktionel bemærkning: mødet holdes 26. november, men i Den Sorte Diamant*).

Forår 2015 bliver der mulighed for at se Det Kongelige Biblioteks skatte i forbindelse med KB's udstilling. Direktør Erland Kolding Nielsen øser af sin store historiske viden.

Kommentarer til arrangementskalenderen:

Hans Michelsen komplementerede arrangementerne, men henstillede til, at de ikke ligger i skolernes ferie og ikke i perioden, hvor der også er Folkemøde på Bornholm. Steen Bille Larsen gjorde lidt reklame for turen til Lolland og sagde bl.a. at der med den udstilling var etableret en slags biblioteksmuseum, som var absolut se-værdig. Og havde man været på Maribo bibliotek tidligere og set og hørt om den gamle bogsamling, ville denne udstilling give nye og andre dimensioner til bibliotekshistorien.

Der var ikke indkommet forslag til behandling på generalforsamlingen.

Valg skete som foreslået af styrelsen, idet der ikke blev opstillet andre kandidater:
Styrelsesmedlemmer: Steen Bille Larsen, Andrew Cranfield, Bente Kaspersen og Laura Skouvig.

Suppleanter: Hans Peter Rasmussen, Ishøj Bibliotek og Claus Vesterager Pedersen, Roskilde Universitetsbibliotek.

Revisorer: Inger Mathiesen og Inge Selfort.

Revisorsuppleant: Ellen Warrer Bertelsen

Under Eventuelt rettede Ole Harbo en stor tak til Mette Stockmarr, som efter mange år i styrelsen nu havde valgt at udtræde. Mette har lagt et stort arbejde både som ordinær styrelsesmedlem og de seneste mange år som sekretær, og har bidraget med mange gode forslag. Derudover har hun også været fast korrekturlæser på Bibliotekshistorie – en opgave hun dog – glædeligt for styrelsen – vælger at fortsætte med.

Ole overrakte Mette en vingave som tak for arbejdsindsatsen.

Mette takkede for samarbejdet og nævnte eksplicit, at hun havde været med i mange bestyrelser, men denne havde absolut været den bedste og mest fornøjelige.

Niels D. Lund fra IVA orienterede om, at SUHM prisen blev uddelt 13. maj, og at IVA havde besluttet, at prisen nu efter 32 år skulle uddeles for sidste gang.

Prismodtagerne var Dorte Skot-Hansen, Jens Thorhauge og Pernille Drost.

Ole Harbo, der er tidligere rektor for Danmarks Biblioteksskole, undrede sig over Suhm-prisens skæbne og gav en kort redegørelse for dens opståen:

Fonden P.F. Suhm-Prisen blev stiftet ved Danmarks Biblioteksskoles 25-års jubilæum den 7. januar 1982 i erindring om historikeren og bogsamleren P.F. Suhm, der fra 1778 gav offentligheden adgang til sit bibliotek i København.

Læs evt. mere om prisuddelingen på:

<http://iva.ku.dk/nyheder/suuhm-prisenuddeltforsidstegang/>

Helle Hvenegaard-Lassen orienterede om udgivelsen af sin nyeste bog: *Da bibliotekssagen vågnede. Pionerindsatsen for centralbiblioteket i Vejle frem til 1924.* Bogen kan bl.a. købes på Vejle Stadsarkiv, pris 325 kr.

Herefter kunne dirigenten takke for god ro og orden, og formanden afsluttede generalforsamlingen.

Efter en kort pause gik man over til det faglige arrangement:

Bibliotekernes fremtid i fortidens lys
v/Ole Jensen, chef for Kulturstationen Vanløse

"Kulturstationen Vanløse er bydelens kulturelle samlingssted med bibliotek, kulturhus og café, hvor du finder en bred vifte af aktuelle tilbud og arrangementer.

Vi skaber rammerne for inspiration, aktivitet, formidling og viden - men også for aktuelle debatter om litteratur, politik mm. Vi håber I vil bruge vores hus og de rammer vi har skabt, på den måde I har brug for og vi hører meget gerne om jeres behov.

Kulturstationen har mange forskellige samarbejdspartnere og vi lægger vægt på at drive nye ting frem i fællesskab. Vi har desuden egen produktion af udstillinger og børnekulturtilbud og er ramme for festivaler og andre kulturarrangementer.

Vi ligger lige ved Vanløse Station med tog, metro og bus til døren..."

Ovenstående er citat fra: <https://bibliotek.kk.dk/biblioteker/vanloese/om> og er en god introduktion til det aktive bibliotek, som Ole Jensen fortalte om og viste rundt i.

Ole Jensen indledte med 3 ledeord, som for ham er vigtige i ledelsen af et moderne bibliotek i udvikling: *kontinuerlig innovation, handlekraft og politisk tæft.*

Rundvisningen og fortællingen startede ved Thomas Kluges billede: "Mens vi venter" som Kluge havde med på Charlottenborgs forårsudstilling i 1994, et år efter sin udstillingsdebut på Kunstnernes Efterårsudstilling. Billedet er erhvervet af Københavns Kunsthøjskole i 1999 til ophængning i kommunale lokaler, efter princippet: der skal være original kunst i de kommunale bygninger.

Det er et berømt billede og lånes af og til ud til udstillinger. Når det sker, spørger bibliotekets brugere straks efter det - viser at borgerne har ejerskab til billedet og til bibliotekets inventar.

Der har været bibliotek i Vanløse siden 1902, og med den nuværende beliggenhed er biblioteket lige i centrum - hvor det skal være.

I 1999 blev biblioteket udbygget med et kulturhus men fortsatte som 2 forskellige organisationer.

2010 fusionerede bibliotek og kulturhus, og i Nudansk Ordbog er fusion defineret som: at skabe energi. Ole Jensen udtrykte det på den måde: vi startede som et arrangeret ægteskab og har udviklet os til at være en moderne kernefamilie.

Med en fusion i vore dage forventes også effektivisering og rationalisering - samtidig med udvikling. Dette sker bl.a. ved etablering af partnerskaber med andre, som ønsker at samarbejde med biblioteket.

Investering giver pote: besøgstallet er steget siden 2005, og der er nu over 300.000 besøg om året.

I 2011 skete endnu en fusion: Borgerservice blev indlemmet/optaget i organisationen.

Det gav efter Ole Jensens udtalelser store udfordringer i biblioteksrummet.

Udfordringer som biblioteket er indstillet på at tage op. På plussiden har det medført ca. 25.000 besøg om året og det åbner biblioteket op mod hidtil uvante brugere.

Uanset de nye udfordringer er biblioteket stadig et stærkt brand og det skal fortsætte.

I 2013 startede Vanløse med Åbne Biblioteker, dvs. åben kl. 8-22 - og dermed "...har vi givet rummet tilbage til brugerne og til borgerne..." sagde Ole Jensen.

Det giver en tilfredshed for og ejerskab hos borgerne. Borgerne bliver advokater og ombudsmænd for biblioteket. Der er stor borgeropbakning - og ingen nedskæringer. Vanløse Bibliotek har ca. 100 arrangementer pr. halvår.

De åbne biblioteker i KKB gør brug af vagtordninger, bl.a. af Natteravnene.

En af udfordringerne i det Åbne Bibliotek er: Hvordan skal rummene indrettes, når vi ikke er på arbejde? Ole Jensen fortalte lidt om processerne, at de prøver at have borgene med i forløbet og beslutningsprocesserne. Og mantraet er: **TÆNK I TILGÆNGELIGHED!**

15 % af afleveringerne sker nu uden for den betjente åbningstid.

KKB har beregnet, at de bruger ca. 103 årsværk på "Intelligent materialehåndtering". Det søger man at reducere ved at indføre teknologiske løsninger, hvor det er muligt, og at konvertere til dynamisk aktivitet og udfoldelser. Bl.a. øget digitalisering - som giver øget tilgængelighed.

Ole Jensen stillede under sin gennemgang spørgsmål ved, om bibliotekslovens ordlyd om "at stille til rådighed..." var moden til en revision og modernisering. Gav udtryk for, at den nuværende formulering virkede passiv og manglede den dynamik der

ligger i den nutidige opfattelse af ordet *formidling*. Enkelte deltagere gik staks i diskussion, bl.a. Jan Østergaard Bertelsen, som udlagde historien således, at ”det at stille til rådighed...” giver mulighed for både at agere aktivt og loyalt, alsidigt, og med kvalitet. Steen Bille Larsen støttede Ole Jensen i, at lovens ordlyd kunne trænge til en sproglig modernisering – så det emne kommer muligvis på banen ved et senere arrangement i Selskabet.

Ved den efterfølgende debat blev Ole Jensen bl.a. spurgt om: Når vi nu har set alt dette, hvad laver bibliotekaren så i dag? Og svaret var formidling – formidling – formidling. I biblioteksrummet, digitalt og ude hvor borgerne og samarbejdspartnerne befinder sig.

Referat: *Bente Kaspersen*

Beretning 2013-2014

Publikationsvirksomhed

Medlemsbladet *Bib-Hist* er udkommet med nr. 25 og 26 med referater af generalforsamlingen 2013 og medlemsmøder. Herunder er der udsendt enkeltblade vedr. selskabets arrangementer. Disse skrifter og selskabets hjemmeside www.bibliotekshistoriskselskab.dk redigeres af næstformand Bente Kaspersen. Herudover er selskabet på facebook med 995 venner. Denne side redigeres af Steen Bille Larsen.

Bibliotekshistorie nr. 11, som også redigeres af Steen Bille Larsen, er under udarbejdelse og forventes at udkomme til efteråret.

Møder og faglige arrangementer

Det faglige møde på sidste års generalforsamling d. 29. maj var indslaget om Sjællands Stiftsbiblioteks og Karen Brahes biblioteks formidlingsplaner og forevisning af sjældenheder fra samlingerne.

Den 22. juni var der studietur til Vemmetofte og Gisselfeld med 30 deltagere og med Johannes Balslev som turleder.

Den 22. oktober var der medlemsmøde på Det Kongelige Bibliotek om pligtafleveringen bag kulisserne under ledelse af Steen Bille Larsen, og alle 30 pladser var besat.

Den 27. november afholdtes julemødet på Niels Bohr Institutet med 36 deltagere. Biblioteket blev præsenteret af Lisbeth Dilling og arkivet af Felicity Pors. Der var også mulighed for at bese auditorierne og Niels Bohrs stue.

Det første medlemsmøde i 2014 var et besøg på Forsvarets bibliotek på Kastellet, under ledelse af lederen Simon Papousek.

Medlemstal og kontingent

Med udgangen af 2013 havde selskabet 204 medlemmer, men efter kontingentbetalingerne her i foråret er medlemstallet for første gang faldet til under 200.

Kontingentet var uændret i forhold til året før 350 kr. for institutioner, 175 kr. for personlige medlemmer og 125 kr. for pensionister, studerende og ledige.

Styrelsen

På generalforsamlingen i 2013 genvalgte Johannes Balslev, Ole Harbo og Søren Carlsen som styrelsesmedlemmer og Andrew Cranfield som suppleant. Hans Peter Rasmussen, Ishøj Bibliotek blev valgt som ny suppleant. Inger Mathiesen og Inge Selfort genvalgte som revisorer og Ellen Warrer Bertelsen som revisorsuppleant. Efterfølgende konstituerede styrelsen sig uændret: Ole Harbo som formand, Bente Kaspersen som næstformand, Johannes Balslev som kasserer og Mette Stockmarr som sekretær. Derudover består styrelsen af Steen Bille Larsen, Søren Carlsen og Laura Skouvig.

Tak til styrelsen for årets samarbejde, bistand fra IVA og KB og Kulturstationen Vanløse for aftenens værtskab.

Styrelsens planer for det kommende år:

Dagens faglige arrangement: Bibliotekernes fremtid i fortidens lys ved chefen for Kulturstationen Vanløse, Ole Jensen.

Studieturen til Lolland d. 14. juni er annonceret ved særskilt udsendelse, og jeg minder om at tilmeldingsfristen er d. 28. maj, altså på onsdag.

I oktober bliver der medlemsmøde på Politikens Oplysning. Julemødet søges afholdt på KVINFO, men dato og sted er endnu ikke fastlagt.

Endelig bliver der et medlemsmøde vinter/forår. Dette er endnu ikke aftalt.

Regnskab for Dansk Bibliotekshistorisk Selskab 2013

INDTÆGTER	2013		<i>2012</i>
1. Kontingenter	34.381,61	A	<i>36.566</i>
2. Deltagerbetaling	11.350,00		<i>0</i>
3. Bogsalg	0,00		<i>3.190</i>
4. Tilskud	0,00		<i>0</i>
5. Renter	648,43		<i>1.038</i>
Indtægter i alt	46.380,04		<i>40.794</i>

UDGIFTER

10. Generalforsamling	-1.908,75		<i>-455</i>
11. Styrelsesmøder	-3.617,90		<i>-3.539</i>
12. Kontorhold mv.	-1.361,97	B	<i>-2.450</i>
13. Trykkeudgifter	0,00		<i>-33.717</i>
14. Arrangementer	-20.017,86	C	<i>-2.472</i>
15. Repræsentation	-598,50		<i>0</i>
16. Gebyrer mv.	-299,00		<i>-300</i>
17. Revision	-3,00		<i>0</i>
20. Diverse	0,00		<i>-83</i>
Udgifter i alt	-27.806,98		<i>-43.016</i>

RESULTAT	18.573,06		<i>-2.222</i>
-----------------	------------------	--	----------------------

AKTIVER

Pr. 31.12.2013		<i>Pr. 31.12.2012</i>
Danske Bank	580,86	<i>1.696</i>
Finansnetbanken - Likviditetskonto	407,22	<i>459</i>
Finansnetbanken - Alt-i-Én-konto	19.229,49	<i>137</i>
Finansnetbanken - Højrentekonto	49.510,22	<i>48.862</i>
Aktiver i alt	69.727,79	<i>51.154</i>

PASSIVER

Pr. 31.12.2012		<i>Pr. 31.12.2011</i>
Danske Bank	1.696,21	<i>254</i>
Finansnetbanken - Likviditetskonto	459,47	<i>53.122</i>
Finansnetbanken - Alt-i-Én-konto	136,90	<i>"</i>
Finansnetbanken - Højrentekonto	48.862,15	<i>"</i>
Årets resultat	18.573,06	<i>-2.222</i>
Passiver i alt	69.727,79	<i>51.154</i>

NOTER

A	Kontingenter		
	Personlige medlemmer	8.375,00	12.000
	Pensionister mv.	12.356,61	11.960
	Institutioner	13.650,00	12.600
B	Kontorhold mv.		
	Kontorudgifter	1.214,04	1.553
	PR	147,93	898
C	Arrangementer		
	Virksomhedsbesøg	2.150,95	1.505
	Studieture	17.866,91	966

/Johannes Balslev, kasserer

Revisionsbemærkninger

Som generalforsamlingsvalgte revisorer for Dansk Bibliotekshistorisk Selskab har vi revideret selskabets regnskab. Vi har

- * fået forelagt samtlige bilag
- * foretaget stikprøvekontrol
- * modtaget kopi af kasseregnskabet
- * kontrolleret, at de oplyste aktiver er til stede i henhold til bankudskrifterne.

Vi kan konstatere, at regnskabet er i overensstemmelse med regnskabets bilag og opgørelser - og at regnskabet ikke giver anledning til forbehold.

Faxe Ladeplads d. 1. april 2014

Regnskabet er signeret af revisorerne:

Inger Mathiesen og Inge Selfort

Oplysningstiden på Lolland og Falster
Studieturen til Lolland 14. juni 2014

Efter en lettere omvej på grund af broarbejde på Masnedøbroen ankom 21 deltagere til Maribo og startede kaffen og omvisningen på Museum Lolland-Falster en halv time forsinket.

Museumsdirektør Ulla Schaltz fortalte om museet og dets samlinger. Museet er en fusion af tre museer, som alle har kulturhistorie som hovedaktivitet: Lolland-Falsters Stiftsmuseum og Frilandsmuseet, Museet Falsters Minder og Reventlow-Museet Pederstrup. Museumsbygningen i Maribo er fra 1890 og museet har 105 ansatte, heraf 60 akademikere og er dermed en af de største akademiske arbejdspladser på Lolland.

Vi kom hurtigt til udstillingen *Viden i tiden*, der bl.a. rummer Maribo Stiftsbiblioteks gamle bogsamling. Udstillingen - som blev indviet i vinterferien 2013 - er gennemført i et samarbejde mellem Museet og Maribo bibliotek, og har Oplysningstiden som ramme. Resultatet er blevet en meget helstøbt udstilling, hvor det er tydeligt, at de to institutioner har inspireret hinanden. Museet har bl.a. bidraget med udstyr til bogbinding og forgyldning og bibliotekets bidrag er først og fremmest den 2.000 bind store samling af bøger fra det første udlånsbibliotek uden for hovedstaden.

Samlingen startede med 600 bøger og voksede til omkring 20.000 bind.

Flere bøger var kasseret og mange var udlånt, men aldrig kommet tilbage. Det fik man et meget kontant eksempel på, idet en af deltagerne på et loppemarked havde fundet en bog fra samlingen stemplet Maribo Stiftsbibliotek.

Samlingen rummer flere perler bl.a. Chr. 3's bibel i et usædvanligt velbevaret 1500-tals bind og en komplet samling af Flora Danica tavlerne, som er digitaliseret og derfor kan studeres på pc'ere i udstillingen. I øvrigt er væggene bl.a. udsmykket med store forstørrelser af Flora Danica tavler.

Bibliotekets tilvækst blev offentliggjort i det lokale dagblad, og udlånsprotokollerne viste hvem, der lånte hvad. Protokollerne er sendt til scanning på Det Kongelige Bibliotek og kan danne grundlag for detaljerede studier i lånevanerne på den tid.

Man har planer om at samle Arkiv, Bibliotek og Museum i samme bygning. Der er bevilget penge til et forprojekt, som vil betyde mindre plads til alle samlinger. Men som man betonedede: Mange faciliteter kan deles, og lidt mindre plads vil ifl. planerne få samlingerne til at fremstå mere publikumsvenlige og synergieffekten vil kunne inspirere alle medarbejderne til at samarbejde om at få huset til at leve på en helt ny måde.

Selv om deltagerene havde fået udleveret et kort over Maribo, valgte alle at følge efter Bente Kaspersen på vej til Hotel Maribo Søpark, hvor frokosten skulle indtages.

Bente benyttede nemlig lejligheden til levende at fortælle om Maribo og udpege de vigtigste bygninger og monumenter.

Frokosten viste sig at være en større julefrokost værdig, og med udsigt over Maribosøerne havde man samtidig noget smukt at se på.

Efter frokosten kørte en bus forsamlingen til Reventlow-Museet på godset Pederstrup, hvor museumsinspektør Jesper Munk Andersen tog imod. Efter en sådan frokost trænger denne referent tit til en lille morfar, men Jesper Munk Andersen forstod kunsten at holde liv i en forsamling. Dels var han en utrolig livlig og morsom fortæller, dels var der stort set ingen stole, så de fleste var tvunget at stå op under rundvisningen.

Udstillingen hedder *At danne hjertet og forstanden - C.D.F.Reventlows visioner for skolegang og uddannelse 1775-1827*. Det blev betonet, at demokratiets vugge i Danmark stod på Pederstrup. Det var her, at landboreformerne blev udtænkt, og det var her, at børns skolegang for første gang blev sat i system.

Fra 1792 oprettede Reventlow 13 skoler i grevskabet Christianssæde og vedtog et reglement for skolernes drift og undervisning. Alle børn skulle undervises i dansk, regning og historie, men man ventede med religionsundervisning, idet man skulle starte med historier ud fra barnets erfaringer. Reventlow mente nemlig ikke at børn på Lolland havde erfaringer med folk, der kunne gå på vandet eller lave vand til vin.

Eleven skulle være i fokus og undervisningen skulle varetages af uddannede lærere. Derfor skulle læreruddannelsen løftes og uddannelsen skulle varetages af lærerseminarier. I 1814 blev de første nationale skolelove vedtaget, men efter Reventlows mening var de ikke tilstrækkelige, hvorfor han fik et eget væsentligt bedre reglement for sit grevskab - et reglement der bestod indtil 1927.

Skoleloven af 1814 var inddelt i tre forskellige love: Et for Hovedstaden, et for Købstæderne og et for landet i øvrigt. Undervisningsomfanget blev mindre jo længere væk fra Hovedstaden man kom - et faktum, der også herskede i referentens barndom, hvor børn i "udkantsdanmark" kun gik i skole hver anden dag.

I 1814 blev skolen også til en bygning. Tidligere kunne skolen være placeret flere steder fx i præstens bolig, og en skolen blev passet af en skoleholder, som fra 1814 kom til at hedde skolelærer. Skolerne skulle nu have deres egne bygning, og hos Reventlow blev de første skolebygninger opført noget tidligere og dannede på den måde mønster for resten af landet.

Skolelærerne skulle helst være seminarieuddannede og de tre første seminarier kom til at ligge i Kiel, Blågårdseminariet i København og Præstegårdseminariet i Vesterborg på Lolland.

Bussen kørte netop forbi dette seminarium på vej tilbage til Maribo.

Tak til museumsdirektør Ulla Schaltz, museumsinspektør Jesper Munk Andersen og Bente Kaspersen for en yderst vellykket og veltilrettelagt udflugt.

Referat: *Søren Carlsen*

Besøg på Politikens Oplysning 2. oktober 2014

Bibliotekschef Aase Andreasen (AaA) bød velkommen til 30 deltagere, som fik et godt og meget engageret indblik i hverdagen på Politikens Oplysnings bibliotek. AaA blev ansat for 26 år siden og sammen med 3 andre bibliotekarer driver hun virksomheden – og som vi hver dag kan se i Politiken, leverer de stof til mange artikler og oplysende info-boxe og quizzes.

Biblioteket er placeret centralt i huset og er derfor let at komme til (læs: svær at komme uden om) for husets øvrige medarbejdere, især journalisterne. Og det er bibliotek for både Politiken, Jyllands-Posten og Ekstra Bladet.

AaA nævnte også, at biblioteksrummet – ud over det rent faglige – også fungerer som et socialt mødested, og i den sammenhæng er det et stort plus, at reolerne på gulvet er i en passende ”bar-højde”.

Hvorfor er der bibliotekarer i et hus fuld af journalister? AaA stillede selv spørgsmålet og svarede, at de oplever biblioteket og dets ydelser som et stort gode for det journalistiske arbejde. Biblioteket indkøber også bøger til journalisterne, hvis der er behov for det.

Efter et kort besøg i biblioteksrummet, hvor der på reolerne især var mange danske bøger og kasser med fotos og udklip vedr. personalia – gik vi ned i kantinen, fik en forfriskning, mens AaA fortalte om dagligdagens opgaver:

Hver lørdag er der i Politiken Spørgsmål og Svar – og der indkommer mæser af spørgsmål, så det er ikke biblioteket selv, der opfinder dem.

Enkelte gange hjælper læserne også med svar, både til opklaring af spørgsmål, og de ganske få gange hvor biblioteket har bragt en oplysning, der kan justeres og suppleres.

Af dagens opgaver nævnte AaA også – her dog kun et udpluk:

Fremskaffe en artikel i Le Monde om Sarkozy. Leverer materiale til den kommende Politiken Søndag om Claus Hjort Frederiksen. Deltage i redaktionsmøde på Kulturen, bl.a. om Pippi Langstrømpe og censur – og om hvordan mon tekstene ville se ud, hvis det bortcensurerede ikke var med. I forbindelse med den forestående jul: risalamandens historie, og noget om utroskab i forbindelse med julefrokoster!

Fremfinde rolleliste til skuespillet En Idealist. Hvor mange ejendomme ejer Karsten Ree? Var alle partiledere til stede i folketingsalen, da der blev stemt om Danmarks deltagelse i Irak-krigen.

Biblioteket har stort set haft samme budget gennem årene. De leverer dokumentation, bl.a. i form af opgørelse over antal af opgaver og – vigtigt: opdelt på hvem de leverer til af husets 3 aviser.

Til sidst et par bibliotekariske opsange fra AaA: hvis vi på bibliotekerne ikke er bedre til at søge, end de der kommer på bibliotekerne og kun bruger Google, så dur det ikke!

Fagligheden er en vigtig faktor i vores arbejde, og udvikling af søgekompetencer er absolut væsentlig!

Referat: *Bente Kaspersen*

=====

Nogle af Selskabets medlemmer får allerede tilsendt Bib-Hist pr. mail, fordi de har sendt en mailadresse til redaktøren.

Ønsker du også denne mulighed, så send din mailadresse til Bente Kaspersen: bkas@lolland.dk.

=====

ISSN: 1603-1113

ISSN: 1902-1828

BIB-HIST er udgivet af Dansk Bibliotekshistorisk Selskab.

Dette nummer er redigeret af Bente Kaspersen (ansv.).

Afleveret til tryk, uge 41, 2014

Abonnement opnås ved medlemskab af foreningen.

Indmeldelse sker til Johannes Balslev,

Gartnerparken 22, 4654 Fakse Ladeplads (E-mail: balslev@fakse-ldp.dk).

Kontingentet indbetales til kasserer Johannes Balslev.

Medlemskab koster for institutioner: 350 kr., for personlige medlemmer: 175 kr.

Pensionister, studerende og ledige dog 125 kr.

Selskabets hjemmeside: www.bibliotekshistoriskselskab.dk

Facebook: www.facebook.com/BibliotekshistoriskSelskab